

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત (129) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	30	35	20	11	04	100
ટકા %	30 %	35 %	20 %	11 %	04 %	100 %

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	20	20
2.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	10	10
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	09	16
4.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	08	18
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	12	36
કુલ		59	100

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	વિભાગનું નામ	ગુણ
1	વિભાગ-A પદ્ય	20
2.	વિભાગ-B ગદ્ય	20
3.	વિભાગ-C ગદ્ય-પદ્ય (મિશ્ર)	20
4.	વિભાગ-D ગદ્ય-પદ્ય (અપઠિત)	20
5.	વિભાગ-E સંસ્કૃત સાહિત્ય પરિચય, ન્યાય પરિચય, અલંકાર પરિચય, છંદ પરિચય	20
કુલ		100

* પ્રકરણ-2 માંથી જ શ્લોકપૂર્તિનો પ્રશ્ન પૂછવો એવું નિયત કરેલ છે.

* પ્રકરણ-8 માંથી જ અર્થવિસ્તારનો પ્રશ્ન પૂછવો એવું નિયત કરેલ છે.

* પ્રશ્નક્રમાંક-25 (ગદ્યાર્થગ્રહણ-પઠિત) માટે પ્રકરણ-11, 15, 16 માંથી જ પૂછવું એવું નિયત કરેલ છે.

* પ્રશ્નક્રમાંક-32 માટે નાટ્યાંશ પાઠ -13, 14, 18, 20 માંથી જ પૂછવું એવું નિયત કરેલ છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત (129) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

પ્રકરણ / વિભાગ અનુસાર ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	વેદામૃતમ્	03
2.	સ્મૃતિરસસુધા	05
3.	સન્તિ મે ગુરવો રાજન્	03
4.	સચ્ચુધીહ પાવકમ્	03
5.	યક્ષ-યુધિષ્ઠિરસંવાદઃ	03
6.	પ્રણમામિ મુદા	04
7.	સુભાષિતમધુબિન્દવઃ	06
8.	જ્ઞેયં રૂપં તદેવ મે	04
9.	કિં વૈદ્યેન પ્રયોજનમ્	05
10.	અન્યોક્તયઃ	05
11.	દ દ દ દ્વિતિ	04
12.	કઙ્ કણસ્ય તુ લોભેન	04
13.	અનપરાધ્વા અત્રભવતી	04

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
14.	વિવાહસંસ્કારઃ	05
15.	નમો મહર્ષયે નિત્યમ્	05
16.	પુત્તલિકાપરીક્ષા	03
17.	આશ્રમવર્ણનમ્	02
18.	પરિતુષ્ટા યાસ્યતિ	02
19.	પુસ્તકસ્ય આત્મવૃત્તાન્તઃ	04
20.	મુદ્રા નામ ધનં પ્રોક્તમ્	02
•	અભ્યાસ-1 ન્યાય પરિચય	04
•	અભ્યાસ-2 અલંકાર પરિચય	02
•	અભ્યાસ-3 છંદ પરિચય	02
•	સંસ્કૃત સાહિત્ય પરિચય	12
•	અપઠિતમ્	04
	કુલ ગુણ	100

નોંધ : અપઠિતનો પ્રશ્ન વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષાને ધ્યાનમાં રાખી ગદ્ય સમીક્ષા પસંદ કરવી.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત (129) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગ છે. દરેક વિભાગ વીસ (20) ગુણનો છે.
(2) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ-A

- અધોલિખિતાનાં પદ્યનામ્ અનુવાદં કુરુત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [08]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 1
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 2
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 3
- અધોલિખિતસ્ય સંસ્કૃત પ્રશ્નસ્ય ઉત્તરં સંસ્કૃતે દીયન્તામ્ । [02]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 4
અથવા
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 4
- અધોલિખિતાનાં શબ્દાનામ્ ઉપરિ વિવરણાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । [02]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 5
અથવા
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 5
- પદ્યસ્ય પૂર્તિ કુરુત । [03]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 6
અથવા
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 6
- અધોલિખિતાનાં પ્રશ્નાનાં વિકલ્પેભ્યઃ યચિતં વિકલ્પં ચિત્વા ઉત્તરં લિખત । [05]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 7
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 8
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 9
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 10
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 11

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ-B

- અધોલિખિતસ્ય ગદ્યખण्डस्य अनुवादं कुरुत । (कयोश्चित् द्वयोः) [08]
प्रश्न क्रमांक : 12
प्रश्न क्रमांक : 13
प्रश्न क्रमांक : 14
- અધોલિખિતસ્ય પ્રશ્નસ્ય સંસ્કૃત ભાષાયામ્ ઉત્તરં લિખત । [02]
प्रश्न क्रमांक : 15
अथवा
प्रश्न क्रमांक : 15
- વિવરણાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । [02]
प्रश्न क्रमांक : 16
अथवा
प्रश्न क्रमांक : 16
- અધોદત્તાનાં રિક્તસ્થાનાનાં પૂર્તિ કુરુત । [03]
प्रश्न क्रमांक : 17
प्रश्न क्रमांक : 18
प्रश्न क्रमांक : 19
- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં વિકલ્પેભ્યઃ યોગ્યં વિકલ્પં ચિત્વા ઉત્તરં લિખત । [05]
प्रश्न क्रमांक : 20
प्रश्न क्रमांक : 21
प्रश्न क्रमांक : 22
प्रश्न क्रमांक : 23
प्रश्न क्रमांक : 24

વિભાગ-C

- અધોદત્તં ગદ્યખण्डं पठित्वा संस्कृत प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत । [04]
प्रश्न क्रमांक : 25 (A)
(B)
(C)
(D)
- સમીક્ષાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [06]
प्रश्न क्रमांक : 26
प्रश्न क्रमांक : 27
प्रश्न क्रमांक : 28

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- અધોદત્તં સસંદર્ભ સ્પષ્ટીકરણં કુરુત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [06]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 29
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 30
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 31
 - અધોદત્તં વાક્યં કઃ વદતિ ઇતિ ચિત્વા લિખત । [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 32 (A)
(B)
(C)
(D)
- વિભાગ-D
- અધોલિખિતં અનુચ્છેદં પઠિત્વા પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ સંસ્કૃત ભાષાયાં લિખત । [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 33 (A)
(B)
(C)
(D)
 - અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં ગુર્જરભાષાયામ્ ઉત્તરાણિ લિખત । (કેષાંશ્ચિત્ ત્રયાણામ્) [06]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 34
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 35
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 36
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 37
 - અર્થવિસ્તારં કુરુત । [03]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 38
અથવા
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 38
 - અધોદત્તાનાં રિક્તસ્થાનાનાં પૂર્તિ કુરુત । [03]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 39
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 40
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 41
 - અધોદત્તાન્ શ્લોકાંશાન્ યોજયત । [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 42
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 43
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 44
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 45

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ-E

- પરિચયાત્મિકાં ટિપ્પણી લિખત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [08]
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 46
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 47
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 48
- ન્યાયં સ્પષ્ટં કુરુત ॥ [02]
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 49
 અથવા
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 49
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 50 ન્યાય વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 51 ન્યાય વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 52 છન્દ વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 53 છન્દ વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 54 અલંકાર વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 55 અલંકાર વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 56 શાસ્ત્રીયકૃતિ અન્તર્ગતઃ આયુર્વેદ વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 57 શાસ્ત્રીયકૃતિ અન્તર્ગતઃ આયુર્વેદ વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 58 શાસ્ત્રીયકૃતિ અન્તર્ગતઃ યજુર્વેદ વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]
- પ્રશ્ન ક્રમાંક : 59 શાસ્ત્રીયકૃતિ અન્તર્ગતઃ યજુર્વેદ વિષયક : વૈકલ્પિક પ્રશ્નઃ । [01]

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24 માટે
ધોરણ-12 : સંસ્કૃત (129) (સામાન્ય પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા
નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગ છે. દરેક વિભાગ વીસ (20) ગુણનો છે.
(2) વિકલ્પો આંતરિક આપેલા છે.
(3) પ્રશ્નના જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

(વિભાગ-A)

- અધોલિખિતાનાં પદ્યાનામ્ અનુવાદં કુરુત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [08]
- નીચે આપેલા પદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો. (કોઈપણ બે)
- (1) ભવતાપહરે લલિતે મધુરે
શ્રુતિજ્ઞાન કરે વિદિતે સુખદે ॥
ભવભૂતિકરે ભવતુષ્ટિપ્રદે
મયિ ધેહિ યશો ધવલં વિમલમ્ ॥
- (2) કસ્ત્વં શૂલી મૃગય ભિષજં નીલકણ્ઠઃ પ્રિયેઽહં
કેકામેકાં કુરુ પશુપતિઃ નૈવ દૃષ્ટે વિષાણે ।
સ્થાણુર્મુગ્ધે ન વદતિ તરુજીવિતેશઃ શિવાયાઃ
ગચ્છાટવ્યામ્ ઇતિ હતવચાઃ પાતુ વશ્ચન્દ્રચુડઃ ॥
- (3) ભોજનાન્તે પિબેત્ તક્રં દિનાન્તે ચ પિબેત્ પયઃ ।
નિશાન્તે ચ પિબેત્ વારિ કિં વૈદ્યેન પ્રયોજનમ્ ॥
આહારં પચતિ વહ્નિઃ દોષાનાહારવર્જિતઃ ।
ધાતૂન્ ક્ષીણેષુ દોષેષુ જીવિતં ધાતુસંક્ષયે ॥
- અધોલિખિતસ્ય સંસ્કૃતપ્રશ્નસ્ય ઉત્તરં સંસ્કૃતે લીયન્તામ્ । [02]
નીચે આપેલ સંસ્કૃત પ્રશ્નો ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.
- (4) નૌઃ કુત્ર ન ગચ્છતિ ?
અથવા
- (4) પ્રકૃતિતઃ સ્વચ્છઃ કિમ્ અસ્તિ ?
- અધોલિખિતાનાં શબ્દાનામ્ ઉપરિ વિવરણાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । [02]
નીચે આપેલા શબ્દો પર વિવરણાત્મક નોંધ લખો.
- (5) ધાતવઃ
અથવા
- (5) શિવસઙ્કલ્પં મનઃ
- પદ્યસ્ય પૂર્તિં કુરુત । [03]
શ્લોક પૂર્ણ કરો.
- (6) સર્વં પરવશં..... સુખદુઃખયોઃ ॥
અથવા

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (6) यथान्नं मधुसंयुक्तं भेषजं महत् ॥
- अधोदत्तानां प्रश्नानां विकल्पेभ्यः उचितं विकल्पं चित्वा उत्तरं लिखत । [05]
નીચે આપેલા પ્રશ્નોના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને સાચો વિકલ્પ લખો.
- (7) तनूनाम् धेहि ।
(A) चित्तिम् (B) अरिष्टिम् (C) स्वाद्मानम् (D) सुभगत्वम्
- (8) अचलता कस्य गुणः ?
(A) पृथ्व्याः (B) जलस्य (C) सूर्यस्य (D) भ्रमरस्य
- (9) केषां जनानां पराभवः अपि उत्सवः भवति ?
(A) मायिनाम् (B) विद्विषाम् (C) मुनीनाम् (D) मानिनाम्
- (10) निर्मातारः स्वयं कुत्र वसन्ति ?
(A) भवने (B) कुटिरे (C) नगरे (D) गृहे
- (11) आतुरस्य कः मित्रम् ?
(A) भिषक् (B) सार्थः (C) भार्या (D) दानम्

(વિભાગ-B)

- अधोलिखितस्य गद्यखण्डस्य अनुवादं कुरुत । (कयोश्चित् द्वयोः) [08]
નીચે આપેલા ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો: (કોઈપણ બે)
- (12) ग्रन्थरहितः कश्चित् जिज्ञासुः बालः मित्रं मां याचते । परं कृपणः असौ दुर्योधनः युधिष्ठिराय राज्यमिव न ददाति ।
कश्चित् ददाति चेत् कर्णस्य कवचकुण्डलमिव महता हर्षेण ददाति । केचन मां परीक्षासाधनमिव कल्पयन्ति ।
केचन स्नेहवशात् केचन नियमवशात् अपरे च प्रदर्शनवशात् मां स्वेन सह विद्यालयम् आनयन्ति ।
- (13) यजमानः - अनुक्रमेण प्रचलने किं प्रयोजनाम् ?
पुरोहितः - एवं हि मन्यते यत् गृहस्थाश्रमस्य नाना विधानि कार्याणि सुशीलायाः सौजन्यशालिन्याः धर्मपत्न्याः
मार्गदर्शने सम्पन्नानि भवन्ति । अतः एतादृशे क्रमे तेषु तेषु कार्येषु कन्यायाः नेतृत्वं स्यात् वरश्च तस्याः
अनुकरणं कुर्यात् - इत्येवं कर्तव्यमेकं सूचितं भवति ।
- (14) तद्भवतां विनोदाय काककूर्मादीनां विचित्रां कथां कथयिष्यामि । राजपुत्रैः उक्तम् - आर्य ! कथयतु । पण्डित उवाच
- श्रुणत यूयम् । सम्प्रति मित्रलाभः प्रस्तूयते । तत्र इयं प्रथमा कथा ।
कङ्कणस्य तु लोभेन मग्नः पङ्के सुदुस्तरे ।
वृद्ध व्याघ्रेण सम्प्राप्तः पथिकः सम्मृतो यथा ॥

- अधोदत्तस्य प्रश्नस्य संस्कृतभाषायाम् उत्तरं लिखत । [02]
નીચે આપેલા પ્રશ્નનો જવાબ સંસ્કૃતમાં લખો.
- (15) पुत्रं हिंसितं ज्ञात्वा मुनिः दशरथं किम् उक्तवान् ?
अथवा
- (15) महर्षिदयानन्दस्य जन्म कुत्र अभवत् ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- વિવરણાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । [02]
વિવરણાત્મક નોંધ લખો.

(16) આર્યસમાજ: અથવા (16) સપ્તપદી

- અધોદત્તાનાં રિક્તસ્થાનાનાં પૂર્તિ કરુત । [03]
નીચે આપેલી ખાલી જગ્યા પુરો.

(17) સ્વભાવતઃ લુબ્ધાઃ સન્તિ । (મનુષ્યાઃ, અસુરાઃ)

(18) મહર્ષિણા શપ્તઃ આસીત્ । (દશરથઃ, રાવણઃ)

(19) ચક્ષુરાગઃ ન પરકલત્રેષુ । (શુકેષુ, કોકિલેષુ)

- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં વિકલ્પેભ્યઃ યચિતં વિકલ્પં ચિત્વા ઉત્તરં લિખત । [05]
નીચે આપેલા પ્રશ્નોના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને સાચો વિકલ્પ લખો.

(20) પ્રજાપતિઃ કં વર્ણં પ્રોક્તવાન્ ?

(A) ચ (B) દ (C) મ (D) પ

(21) વિવાહસંસ્કારાવસરે વધૂવરૌ કં પરિક્રામતઃ ?

(A) કુમ્ભમ્ (B) વરમ્ (C) યજ્ઞાગ્નિમ્ (D) યજ્ઞકુણ્ડમ્

(22) આશ્રમે भ्रान्ति કુત્ર ન આસીત્ ?

(A) યજ્ઞકર્મણિ (B) શાસ્ત્રેષુ (C) મનઃસુ (D) વ્રતેષુ

(23) કા પરિતુષ્ટા યાસ્યતિ ?

(A) અલ્પમૂલ્યા (B) ચેટી (C) વસન્તસેના (D) રત્નાવલી

(24) આધુનિકકાલે કીદૃશી મુદ્રા વર્તતે ?

(A) પાષાણમયી (B) સુવર્ણમયી (C) કાર્ગજી (D) કાષ્ઠમયી

(વિભાગ - C)

- અધોદત્તં ગદ્યખંડં પઠિત્વા સંસ્કૃત પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ સંસ્કૃતભાષાયાં લિખત । [04]
નીચે આપેલા ગદ્યખંડને વાંચીને સંસ્કૃત પ્રશ્નોના જવાબ સંસ્કૃતમાં લખો.

(25) અસ્તિ દક્ષિણારણ્યે એકઃ વ્યાગ્રઃ । સઃ સ્નાતઃ કુશહસ્ત સરસ્તીરે બ્રૂતે - ભો ભોઃ પાન્થાઃ ! इदं सुवर्णङ्कणं गृह्यताम् ततः लोभाकृष्टेन केनचित् पान्थेन आलोचितं यत् भाग्येन एतत् सम्भवति । किन्तु अस्मिन् आत्मसन्देहे प्रवृत्तिः न विधेया ।

પ્રશ્નાઃ (A) દક્ષિણારણ્યે કઃ અસ્તિ ?

(B) વ્યાગ્રઃ કીદૃશઃ કુત્ર તિષ્ઠતિ ?

(C) વ્યાગ્રઃ કિં બ્રૂતે ?

(D) લોભાકૃષ્ટેન પાન્થેન કિમ્ આલોચિતમ્ ?

- સમીક્ષાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [06]
સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (કોઈપણ બે)

(26) જ્ઞાનની પ્રાપ્તિના સાધન તરીકે ગુરુ

(27) પુત્તલિકા પરીક્ષા પાઠમાંથી મળતો બોધ તમારા શબ્દોમાં આલેખો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

(28) દશરથને મળેલો શાપ

- અધોદત્તં સસંદર્ભં સ્પષ્ટીકરણં કુરુત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ)
નીચે આપેલા સંસદર્ભ સમજાવો. (કોઈપણ બે)

[06]

(29) ચાટુશતૈઃ ચ ભુઙક્તે ।

(30) કિં વૈદ્યેન પ્રયોજનમ્ ।

(31) પરિતુષ્ઠા યાસ્યતિ ।

- અધોદત્તં વાક્યં કઃ વદતિ ઇતિ ચિત્વા લિખત ।
નીચે આપેલા વાક્ય કોણ બોલે છે તે શોધીને લખો.

[04]

(32) (A) યા માં રાજાનમિચ્છતિ । (વિજયા, ભરતઃ)

(B) તત્ર પ્રદક્ષિણાનામ્ના પ્રસિદ્ધો વિધિરેકઃ । (યજમાનઃ, પુરોહિતઃ)

(C) અરે મૂર્ખ ! અક્ષરપદે પરિવર્તય । (વિદૂષકઃ, ચેટઃ)

(D) ધાતુમયી મુદ્રા પ્રાચીનતરા અસ્તિ । (શિષ્યઃ, ગુરુઃ)

(વિભાગ-D)

- અધોલિખિતમ્ અનુચ્છેદં પઠિત્વા પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ સંસ્કૃતભાષાયાં લિખત ।
નીચે આપેલ ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના જવાબ સંસ્કૃતમાં લખો.

[04]

(33) અકબરસ્ય આસ્થાને તાનસેન નામા અદ્વિતીયઃ ગાયકઃ આસીત્ દીપકરાગાલાપનેન સઃ અચિરાત્ એવ રુગ્નઃ જાતઃ । દીપકરાગાલાપનેન તસ્ય શરીરે ઉત્પન્ના ઉષ્ણતા ન શાન્તા એવ । તસ્યા ઉપશમનાર્થમ્ એકઃ એવ ઉપાયઃ યત્ અન્યેન કેનચિત્ અત્યન્તં મેધાવિના સંગીતજ્ઞેન ગીયમાનં મલ્હારરાગાલાપનં શ્રોતવ્યમ્ ।

પ્રશ્ના :

- (A) અકબરસ્ય આસ્થાને અદ્વિતીયઃ ગાયકઃ કઃ આસીત્ ?
- (B) તાનસેનઃ અચિતરાત્ કિં અભવત્ ?
- (C) કેન કારણેન તાનસેનસ્ય શરીરે ઉત્પન્ના ઉષ્ણતા ન શાન્તા એવ અભવત્ ?
- (D) શરીરે ઉત્પન્ના ઉષ્ણતાયાઃ ઉપશમનાર્થ કઃ એવ ઉપાયઃ ?

- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં ગુર્જરભાષાયામ્ ઉત્તરાણિ લિખત ।

[06]

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ ગુજરાતી ભાષામાં લખો. (કોઈપણ ત્રણ)

(34) શઠ લોકો ભોળા લોકોને કઈ રીતે હણી નાંખે છે ?

(35) “દ” વર્ણના માધ્યમથી કયા ગુણોનો ઉપદેશ કરવામાં આવ્યો છે ?

(36) આશ્રમમાં ચંચળતાની સ્થિતિ શી હતી ?

(37) ધાતુઓની મુદ્રાની વિશેષતાઓ કઈ કઈ છે ?

- અર્થવિસ્તારં કુરુત । અર્થવિસ્તાર કરો.

[03]

(38) આવિષ્કારં નવં કૃત્વા દુઃખં પરિહરન્તિ યે ।

પ્રેયો વૈજ્ઞાનિકાઃ સન્તિ તસ્માત્ રુપં તે એવ મે ॥

અથવા

(38) વિદ્યાદાને સદા રક્તાઃ સંસ્કારસેચને તથા ।

શિક્ષયન્તિ સમાજં યે તસ્માત્ રુપં ત એવ મે ॥

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- અધોદત્તાનાં રિક્તસ્થાનાનાં પૂર્તિ કરુત । [03]
નીચે આપેલી ખાલી જગ્યા પૂરો.
- (39) दिवं यश्चके । (मूर्धानम्, आस्यम्)
- (40) बहुमित्रकरं लभते । (दुःखम्, सुखम्)
- (41) उत्पत्तिः निष्कला ? (इन्दोः, नलिन्याः)
- अधोलिखितान् श्लोकांशान् योजयत । [04]
નીચે આપેલા શ્લોકાંશોને જોડો.
- (42) दुःखभागी च सततं – कस्त्वां निरोद्धुं क्षमः ।
- (43) इन्द्र श्रेष्ठानि द्रविणानि धेहि – परमार्थश्च मे मतम् ।
- (44) आनृशंस्यं परो धर्मः – चित्तिं दक्षस्य सुभगत्वमस्मे ।
- (45) त्वं चेन्नीचपथेन गच्छसि पयः – व्याधितोऽल्पायुरेव च ।

(વિભાગ - E)

- परिचयात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (क्योश्चित् द्वयोः) [08]
પરિચયાત્મક નોંધ લખો. (કોઈપણ બે)
- (46) रघुवंशम्
- (47) मृच्छकटिकम्
- (48) संस्कृत नीतिकथाओ.
- न्यायं स्पष्टं कुरुत ।
ન્યાય સમજાવો.
- (49) उषरवृष्टिन्यायः अथवा (49) नदीसमुद्रन्यायः [02]
- (50) ‘જે કાર્ય આપણો વ્યાપાર નથી તે કાર્યમાં પ્રવૃત્ત થવું જોઈએ નહીં’ આવું દર્શાવવા માટે કયો ન્યાય પ્રયોજાય છે ? [01]
(A) अव्यापार-व्यापारन्यायः (B) इक्षुरसन्यायः (C) उपसर्गन्यायः (D) रज्जुसर्पन्यायः
- (51) ‘મનુષ્યે પોતાના શ્રેષ્ઠ સ્વભાવને જાળવી રાખવા સતત પ્રયત્ન કરવાના છે.’ આ બાબત સમજાવવા કયો ન્યાય ઉપયોગી છે. [01]
(A) उषरवृष्टिन्यायः (B) कण्टकविद्धन्यायः (C) अग्निशिखान्यायः (D) जलमन्थनन्यायः
- (52) આર્યા છંદમાં કુલ કેટલી માત્રા હોય છે ? [01]
(A) 51 (B) 50 (C) 48 (D) 57
- (53) ‘महामेघः क्षारं पिबति कुरुते वारि मधुरम्’ । [01]
પંક્તિમાં રહેલા છંદનું નામ લખો.
(A) वसंततिलका (B) शिप्ररिणी (C) वंशस्थ (D) आर्या
- (54) કયા અલંકારમાં દ્વિઅર્થી શબ્દનો પ્રયોગ થાય છે ? [01]
(A) व्याजस्तुति (B) विरोध (C) श्लेष (D) अर्थान्तरन्यास
- (55) ‘જ્યાં વિરોધ ન હોવા છતાં વિરોધ દર્શાવવામાં આવ્યો હોય’ ત્યારે કયો અલંકાર બને છે ? [01]
(A) विरोध (B) श्लेष (C) व्याजस्तुति (D) अर्थान्तरन्यास
- (56) ભારતીય પરંપરા અનુસાર આયુર્વેદના કેટલા અંગો છે ? [01]
(A) બાર (B) ચાર (C) આઠ (D) દસ
- (57) ચરકના પ્રસિદ્ધ ગ્રંથનું નામ જણાવો. [01]
(A) सुश्रुतसंहिता (B) माधवनिदानम् (C) चरकसंहिता (D) भावप्रकाश
- (58) જ્યોતિષને શાનું અંગ માનવામાં આવે છે ? [01]
(A) उपनिषद् (B) वेद (C) वेदांग (D) आयुर्वेद
- (59) વરાહમિહિર કોના ઉપાસક હતા ? [01]
(A) सूर्य (B) ईन्द्र (C) ब्रह्मा (D) शिव